

Allmän information om offentlighets- och sekretessbestämmelser till anställda i Vaxholms stad

Syfte och bakgrund till informationen

Det är viktigt att Vaxholms stads anställda har grundläggande kunskap om de viktiga principerna kring offentlighet och sekretess. Det är viktigt att alla kan känna en trygghet i att det i de allra flesta fall är en skyldighet att lämna ut handlingar och uppgifter till den som efterfrågar detta. Det är också viktigt att stadens anställda känner till rätten till meddelarfrihet och vad som gäller kring denna.

Offentlighetsprincipen

En av hörnstenarna i den svenska demokratin är offentlighetsprincipen. Den innebär att myndigheternas verksamhet så långt som möjligt ska ske i öppna former. Ett uttryck för offentlighetsprincipen är principen om handlingsoffentlighet. För att garantera insyn i riksdagens, regeringens och myndigheternas arbete har principen om handlingars offentlighet skrivits in i en av grundlagarna, tryckfrihetsförordningen. Handlings-offentligheten ger var och en rätt att begära att få del av allmänna handlingar, vanligtvis utan att behöva tala om varför eller vem man är¹.

Enligt tryckfrihetsförordningen 2 kap 3 § definieras handling på följande sätt:

Med handling förstås framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt [6§](#) eller [7§](#) är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

Utöver de grundläggande bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen är offentlighets- och sekretesslagen samt arkivlagen centrala lagstiftningar för att tillgodose principen om handlingsoffentlighet.

Offentlighets- och sekretesslagen reglerar bland annat hur allmänna handlingar ska registreras, hur utlämnande av allmänna handlingar ska ske, vilken sorts handlingar som inte ska lämnas ut och proceduren för beslut att inte lämna ut en allmän handling.

Utlämnande av allmän handling

Av tryckfrihetsförordningen framgår att en fråga om utlämnande av en allmän handling generellt sett prövas av den myndighet som förvarar handlingen. Vaxholms stads nämnder är separata myndigheter och ett handlingsutlämnande ska därmed prövas av den nämnd som förvarar den efterfrågade handlingen. I offentlighets- och sekretesslagen förtydligas bestämmelserna kring utlämnande av allmänna handlingar. Där sägs bland annat följande (3 §):

Om en anställd vid en myndighet, enligt arbetsordningen eller på grund av särskilt beslut, har ansvar för vården av en handling, är det i första hand han eller hon som ska pröva om handlingen ska lämnas ut. I tveksamma fall ska den anställde låta myndigheten göra prövningen, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. Myndigheten ska pröva om handlingen ska lämnas ut om

¹ Se regeringens hemsida (<http://www.sweden.gov.se/sb/d/504/a/3029>).

1. den anställde vägrar att lämna ut handlingen eller lämnar ut den med förbehåll som inskränker en enskilds rätt att röja innehållet eller annars förfoga över handlingen, och
2. den enskilde begär myndighetens prövning.

Den enskilde ska informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas.

Sekretessbeläggning

Följande sägs i offentlighets- och sekretesslagen om sekretessbeläggning av allmänna handlingar (5 §):

Om det kan antas att en uppgift i en allmän handling inte får lämnas ut på grund av en bestämmelse om sekretess, får myndigheten markera detta genom att en särskild anteckning (sekretessmarkering) görs på handlingen eller, om handlingen är elektronisk, införs i handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

Anteckningen ska ange:

1. tillämplig sekretessbestämmelse,
2. datum då anteckningen gjordes, och
3. den myndighet som har gjort anteckningen.

Meddelarfrihet

I tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen stadgas att meddelarfrihet råder inom den offentliga förvaltningen. Det innebär att offentligt anställda muntligen får dela med sig av sekretessbelagd information till media i syfte att klarlägga missförhållanden. Det finns sekretessbelagd information som undantas från meddelarfriheten, däribland den sortens information som har betydelse för rikets säkerhet. Dessa undantag tydliggörs i offentlighets- och sekretesslagen. Den som lämnar ut information med stöd av meddelarfriheten har rätt att vara anonym. Myndigheten är generellt sett förbjuden att efterforska vem som lämnat ut en viss uppgift/handling.

Genom lagstiftningarna Lex Maria och Lex Sarah är vårdanställda respektive anställda inom socialtjänstens område skyldiga att anmäla eventuella missförhållanden. Meddelarfriheten har alltså omformulerats till meddelarskyldighet inom dessa verksamhetsområden.

Mer information

Kontakta din närmaste chef för att få mer specifik information om vad som gäller kring sekretessfrågor i din förvaltning och verksamhet. Se även kapitel 5 i Personalhandboken där bl.a. sekretesserinran återfinns.